

povinnosti jsou užšího rozsahu, obmezující se jen na závazek alimентаční. Poměr tento jest zcela odlišný od poměru mezi manželským otcem a jeho dítětem. Tento rozdíl nasvědčuje tomu, že nemanželský otec nemůže míti proti svému dítěti tatáž práva jako otec manželský, zejména také právo domáhati se na svém dítěti ve smyslu § 154 obč. zák. slušné výživy. Jediná povinnost jeho k poskytování výživy nemůže ještě tento nárok odůvodniti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Nárok rodičů na slušnou výživu proti dětem podle § 154 obč. zák. není protihodnotou neb odměnou za to, že rodiče dítě živili, vychovali a zaopatřili (srov. též rozh. čís. 12896 sb. n. s.), nýbrž je zcela samostatným nárokem, vyplývajícím z rodinné příslušnosti a ze zákonem uznaného a upraveného příbuzenského poměru mezi rodiči a dětmi. Judikatura přiznala nemanželské matce proti nemanželskému dítěti nárok podle § 154 obč. zák. jen z toho důvodu, že rodinný poměr mezi nemanželskou matkou a její rodinou a nemanželským dítětem rovná se v celku rodinnému poměru mezi manželskými rodiči a jejich dětmi (srov. zejména rozh. čís. 11058 a 12896 sb. n. s.). Náproti tomu však zákon nezná rodinného poměru mezi dítětem a jeho nemanželským otcem, což je blíže rozvedeno v napadeném rozsudku, na jehož vývody se v tomto směru poukazuje. Nemanželské dítě nepatří k rodině nemanželského otce, tomuto nepřísluší ani otcovská moc, ani jinaká práva z rodinného poměru prýstící a pouhá jeho povinnost alimентаční — i když byla snad řádně splněna — nemůže vzhledem na to, co bylo shora uvedeno, odůvodniti nárok podle § 154 obč. zák.

Čís. 14631.

Pensijní pojištění (zák. čís. 125/31 Sb. z. a n.).

Soud jest oprávněn rozhodnouti, zda zaměstnanec podléhá pensijnímu pojištění, aniž by vyčkal rozhodnutí příslušného správního úřadu.

Povaha nároku zaměstnancova na započtení poloviny nepojištěné doby podle zák. čís. 125/31 Sb. z. a n.

Zaměstnanec, jenž nebyl zaměstnavatelem přihlášen k pensijnímu pojištění, má proti zaměstnavateli nárok na náhradu i toho, co by připadalo na zvýšení podle § 177 a) zák. čís. 125/31 Sb. z. a n., třebaš nepodnikl sám kroky o přiznání této částky.

(Rozh. ze dne 17. října 1935, Rv II 541/35.)

Srov. sb. n. s. čís. 8643 a 14160.

Žalobkyně podle žalobního přednesu byla zaměstnána u žalované jako správkyně panského domu a hospodářství od 1. března 1903 do konce února 1932 a za tuto dobu dostávala od žalované firmy jednak peněžitý plat a jednak byt i stravu a kromě toho různé přídavky. Žalovaná firma po případě její veřejní soplečníci opětovně žalobkyni ujiš-

řovali, že o ni až do konce jejího života jest postaráno, a že za její věrné služby u žalované firmy bude náležitě odměněna. Žalovaná po dobu aktivní služby platila za žalobkyni nemocenské pojištění a měla platiti veškeré sociální pojištění, přihlásila však ji k starobnímu a invalidnímu pojištění teprve od 1. července 1926, ačkoliv byla podle zákona povinna ji přihlásiti též k pensijnímu pojištění již mnoho let dříve. Tímto opomenutím žalované obdržela žalobkyně od Ústřední sociální pojišťovny přiznanou invalidní rentu od 1. března 1932 ve výši pouhých 116 Kč měsíčně, kdežto, kdyby byla řádně žalovanou k pensijnímu pojištění přihlášena po celou dobu, po kterou žalovaná byla povinna za žalobkyni pojišťovací příspěvky platiti, dostávala by žalobkyně od pensijního ústavu 700 Kč měsíčně, a po srážce renty od Ústřední sociální pojišťovny per 116 Kč měsíčně, 584 Kč měsíčně, případně, hledíc k § 177 a) zák. čís. 125/31 sb. z. a n., 611 Kč 50 h od 1. března 1931 do 30. června 1934 a obnos 565 Kč 50 h od 1. července 1934. Placení této renty domáhá se nyní žalobou na žalované, která proti žalobě namítla především, že o pojistné povinnosti žalobkyně není dosud pravoplatně rozhodnuto, poněvadž výměr pensijního ústavu o tom nestal se ještě pro vznesenou stížnost pravoplatným. **P r v ý s o u d** uznal podle žaloby. **D ů v o d y:** Námitka, že výměr pensijního ústavu ze dne 30. června 1934, kterým žalobkyně byla prohlášena za pojištění povinnou, nenabyl právní moci, nemůže obstáti, neboť pojistný případ již nastal tím, že žalobkyně dosáhla příslušné věkové hranice, a nemůže býti pochyby o tom, že k rozhodnutí o zažalovaném nároku jsou povolány soudy, nikoliv úřady správní. Že soud má rozhodnouti, zda žalovaná byla povinna žalobkyni k pensijnímu pojištění přihlásiti, nemůže založiti snad nepřipustnost pořadu práva, neboť soud k rozhodnutí této předurčující otázky ve sporu jest sám oprávněn. Podle § 73 nař. ze dne 25. června 1914 čís. 138 ř. z. přihlášení zaměstnance k pensijnímu pojištění náleželo zásadně zaměstnavateli. V tomto případě pak nebylo úkolem úřadů správních řešiti in abstracto otázky veřejného práva za tím účelem, aby se pak strany mohly dovolávati výroku správního úřadu ve sporu o nárocích soukromoprávních. Otázka pojistné povinnosti jest otázkou předurčující pro soukromoprávní spor o náhradu škody a vzešla opomenutím přihlášky k pensijnímu pojištění (viz čís. 8286 sb. n. s.). Skutečnost, že výměr úřadovny A všeobecného pensijního ústavu ještě nenabyl právní moci, nemůže býti důvodem ani pro přerušení sporu, tím méně pak snad pro zamítnutí žaloby pro předčasnost. Žalobkyně byla zaměstnankyní žalované firmy a tato firma ji nepřihlásila k pensijnímu pojištění. Zbývá otázka, zdali funkce, kterou žalobkyně u žalované firmy skutečně vykonávala, byla toho rázu, aby ji podrobila pensijní povinnosti. Žalobkyně byla samostatnou správkyní panského domu i polního hospodářství ve V. K. i v J., byli jí podřízeni obzvláště dva hajní, kteří sami žalovanou firmou byli k pensijnímu pojištění přihlášení, takže již z toho nutno vyvozovati, že tím spíše podléhala pensijnímu pojištění žalobkyně jako jejich nadřízená. Žalobkyně měla ve své správě sýpky, sama rozhodovala o tom, co se má ze sýpek vzíti a podle jejich dispozic byli přijímáni a propouštěni dělníci, jejichž mzdy žalobkyně určovala, schvalovala výplatní listiny, určovala způsob obdělávání jednotlivých polností, byla jí svěřena správa parku a zahrady a dozor nad příslušným

personálem, měla k dispozici povoz, později automobil, spravovala zásoby krmiv pro dobytek a drůbež, vedla si o svých funkcích a opatřeních zápisy, které pak sčítávala s tovární pokladnou, ve válečných letech spravovala konsum žalované, v němž odebíralo poživatiny veškeré úřednictvo a dělnictvo žalované firmy v počtu přes 1000 osob, takže již rozsah těchto funkcí nasvědčuje tomu, že nešlo o obyčejnou hospodyně či kuchařku zaměstnanou snad po výtce ruční prací, čemuž ještě více nasvědčuje rovněž i to, že žalobkyně též sama obstarávala veškeré nákupy všeho zařízení pro panský dům žalované firmy a měla příruční pokladnu a své písemné záznamy, které měsíčně vyúčtovala s tovární pokladnou. Žalobkyně nevykonávala vůbec fyzické práce, nýbrž její činnost spočívala v organisování práce a ve správě hospodářství domácího, polního a v dozoru a samostatném rozhodování o tom, jak svěřená jí správa má být prováděna. Důležité jest také, že žalovaná sama platila za žalobkyni nemocenské pojištění po celou dobu jejího zaměstnání a starobní pojištění teprve od roku 1926. Musila si tudíž žalovaná být vědoma, že jí náleží postarat se o řádné sociální pojištění žalobkyně a vzhledem k rozsahu jejích funkcí bylo její povinností ohlásiti ji též u pensijního ústavu. Jestliže tak neučinila, pak dopustila se opomenutí, které jest pokládati za zavinění žalované firmy a jest proto škoda žalobkyně v příčinné souvislosti s jejím opominutím, ana jest právě následkem tohoto opomenutí, při čemž jest žalovaná firma povinna podle § 1301 obč. zák. žalobkyni škodu nahraditi. Na základě těchto úvah a zjištění na podkladě provedeného průvodního řízení, dospěl tudíž soud k závěru, že žalobkyně pensijnímu pojištění podléhala, že opomenutím žalované nebyla k pensijnímu pojištění řádně přihlášena, k čemuž se ještě dodává, že by na tomto zavinění žalované nemohlo nic měniti ani případné vědomí žalobkyně, že podléhala pensijní pojistné povinnosti. Ostatně žalobkyně několikrát přišla ke správě podniku a dotazovala se, zda jest správně pojištěna a dostalo se jí odpovědi, že jest správně pojištěna. Pokud se výše uplatňovaného nároku týká, tedy vzal soud na základě výměru, resp. vyjádření úřadovny A všeobecného pensijního ústavu ze dne 11. června 1934, 30. června 1934 a 19. září 1934 za zjištěno, že žalobkyně skutečně jest poškozena o měsíční částky, jak je v poslední úpravě svého žalobního petitu uvádí a proto bylo žalobě vyhověti v plném rozsahu, jak co do důvodů, tak i co do výše. O d v o - l a c í s o u d vyhověl částečně odvolání žalované a přiznal žalobkyni za dobu od 1. března 1931 do 30. června 1934 místo 611 Kč 50 h pouze 483 Kč měsíčně a od 1. července 1934 místo 565 Kč 50 h pouze 347 Kč měsíčně. D ů v o d y: Žalovaná vytýká, že soud prvního stádu a) přiznává žalobkyni nárok na náhradu škody již od 1. března 1931 a nikoliv teprve od 1. března 1932, kdyžžte služební poměr žalobkyně trval až do 28. února 1932, b) neuznal na dělené zavinění, c) praejudiciální otázku, zda žalobkyně podléhala pojistné povinnosti u pensijního ústavu si rozřešil sám a nepřenechal rozhodnutí o ní úřadu správnímu a d) přiznal žalobkyni nárok na zvýšení ve smyslu § 177 a) zák. ze dne 21. února 1929 čís. 26 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 14. července 1931 čís. 125 sb. z. a n. Výtky pod a) až e) uvedené jsou neopodstatněny. Podle § 20 odst. 1 citovaného zákona o pensijním pojištění přísluší starobní důchod ve výši a na místě důchodu invalidního bez průkazu nezpůsobilosti k vý-

konu povolání po dokončení čekací doby (§ 16) mužským pojištěncům, kteří dokonali 65. rok, a ženským pojištěncům, kteří dokonali 60. rok života. Žalobkyně dovršila 60. rok života 23. února 1931, jsouc narozená dne 23. února 1871, takže by měla, kdyby byla pojištěna u pensijního ústavu, nárok na starobní důchod proti tomuto ústavu již od 1. března 1931 bez ohledu na to, že byla u žalované dále zaměstnána a kdy se její služební poměr u žalované skončil. Všechny zákony o pensijním pojištění, počínajíc zákonem ze dne 16. prosince 1906 čis. 1 ř. z. na rok 1907 a končíc zákonem ze dne 21. února 1929 čis. 26 sb. z. a n., sledují účel, aby zaměstnanec byl i proti své vůli chráněn před poškozením, a tomuto účelu by se přičilo, kdyby zaměstnanec, jenž se pojištění vzpíral anebo souhlasil, aby byl nesprávně pojištěn, měl býti potrestán tím, že by musil buď výlučně nebo z části nésti škodu mu pojištěním nebo nedostatečným pojištěním nebo nesprávným pojištěním vzešlou. Přihlašovací povinnost jest uložena zaměstnavateli a bylo proto povinností žalované, aby žalobkyni přihlásila řádně k pensijnímu pojištění a nikoliv k sociálnímu pojištění a i to pozdě. Když tedy žalovaná neučinila zadost své povinnosti, jest výlučně sama práva ze škody žalobkyni nepřihlášením k pensijnímu pojištění způsobenou bez ohledu na to, zda i žalobkyně nese na porušení této povinnosti spoluvinu čili nic. Praejudicielní otázku, zda žalobkyně podléhala pensijnímu pojištění, řešil si prvý soud zcela po právu sám. V tomto ohledu stačí žalovanou poukázati na správné vývody napadeného rozsudku. Za tohoto stavu věci nepochybil prvý soud nijak tím, že žalobkyni přiznal nárok na náhradu škody proti žalované z důvodu nepřihlášení k pensijnímu pojištění. To jediné, v čem prvý soud pochybil, jest, že přiznal žalobkyni nárok na zvýšení podle § 177 a) zákona o pensijním pojištění. Nárok na toto zvýšení příslušel jen těm pojištěncům, kteří jej uplatnili do 30. června 1932 a doložili potřebnými průkazy (odst. 5). Záviselo tedy zvýšení důchodu na předchozím uplatnění. Nyní není však jisto, zda žalobkyně by byla skutečně nárok na zvýšení uplatnila, kdyby byla bývala řádně přihlášena k pensijnímu pojištění. Mimo to netvrdila žalobkyně ani sama, že se pokusila o uplatnění nároku na zvýšení a že jí bylo dosažení tohoto nároku znemožněno vinou žalované v důsledku nepřihlášení k pensijnímu pojištění. Toto zvýšení činí měsíčně 127 Kč 50 h a jest zahrnuto v částkách 611 Kč 50 h a 565 Kč 50 h, které prvý soud žalobkyni přisoudil. Odvolací soud jest názoru, že žalobkyni nárok na náhradu škody v rozsahu zvýšení podle § 177 a) nepřísluší; důsledkem toho vypočítává náhradní nárok žalobkyni takto: Žalobkyně pobírala od 1. března 1931 do 30. června 1934 od ústřední sociální pojišťovny v P. starobní důchod v částce 117 Kč měsíčně a pobírá od 1. července 1934 od téže pojišťovny 163 Kč měsíčně. Podle sdělení úřadovny A všeobecného pensijního ústavu v B. příslušel by žalobkyni, kdyby byla přihlášena včas a řádně u pensijního ústavu, starobní důchod — arcit' bez ohledu na zvýšení podle § 177a) — v částce 600 Kč měsíčně. Podle toho obnáší škoda, kterou žalobkyně utrpěla nepřihlášením k pensijnímu pojištění, za dobu od 1. března 1931 do 30. června 1934 jen 483 Kč měsíčně a škoda, kterou trpí od 1. července 1934, jen 437 Kč.

Nejvyšší soud obnovil k dovolání žalobkyně rozsudek prvního soudu, nevyhověv dovolání žalované.

D ů v o d y :

Mylné právní posouzení spatřuje žalovaná firma v tom, že soud odvolací nepřihlédl k tomu, že v době od 1. ledna 1909 do 1. října 1914, bylo pensijní pojištění vybudováno na zásadě pojištění ze zákona a dovolává se názoru vysloveného v rozhodnutí čis. 6528 sb. n. s. Nejvyšší soud odpustil však v pozdějších rozhodnutích zejména čis. 8995 a 9576 sb. n. s. názor vyslovený v rozhodnutích čis. 6528 a 6880 sb. n. s. a vyslovil zásadu, že zaměstnavatel ručí zaměstnanci za škodu, jež mu vznikne v důsledku toho, že nemohla mu býti pro opomenutí včasné prohlášky započítána do čekací doby služební doba, odbytá za účinnosti zákona čis. 1/07 ř. z., nejen proto, že ho nepřihlásil k pojištění v dodatečné lhůtě podle § 73 odst. 7 cis. nař. čis. 138/14 ř. z., nýbrž též proto, že ho nepřihlásil k pojištění již za účinnosti zákona čis. 1/07 ř. z. Pro stručnost poukazuje se na důvody dotčených rozhodnutí. Jest ovšem správné, že předpisy zákona o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců jsou vydány v oboru práva veřejného, neboť toto pojištění tvoří součást státní sociální péče. Samostatné rozhodování o otázce, zda zaměstnanec podléhá tomuto pojištění, přísluší úřadům správním. Soudy jsou však oprávněny, aby, rozhodující o nárocích soukromoprávních, řešily také předurčující otázky veřejnoprávní, aniž by vyčkávaly rozhodnutí o nich příslušnými úřady správními. Teprve pravoplatným rozhodnutím jsou soudy vázány. V souzené věci rozhodnutí úřadů správních nenabylo moci práva, právem rozřešil si odvolací soud v důvodech rozsudku otázku, zda žalobkyně podléhala pensijní pojištné povinnosti (srovn. rozh. čis. 8643 sb. n. s.). Ježto v době před účinností zák. čis. 117/34 sb. z. a n. příslušela žalobkyni starobní renta po dokončení 60 roků bez průkazu nezpůsobilosti k výkonu povolání a i tenkrát, když ještě je vykonávala, vznikla jí skutečná škoda, když nedostala obnosy, připadající na dobu od 1. března 1931 do 1. března 1932, třebaže v té době dostávala ještě služební plat. Nejvyšší soud odůvodnil již v rozhodnutích čislo 13207, 9880, 6711 sb. n. s., že nelze spatřovati spoluzavinění zaměstnancovo v tom, že nepoužil oprávnění zákonného a neučinil sám pojistnou přihlášku. Nelze přihlédnouti proto ani k uplatňovanému spoluzavinění žalobkyně. K d o v o l á n í ž a l o b k y n ě: Tato uplatňuje dovolací důvody podle § 503 čis. 3 a 4 c. ř. s. a spatřuje mylné právní posouzení v tom, že odvolací soud vyloučil z prisouzené částky obnos připadající na zvýšení podle § 177a) (zákon ze dne 14. července 1931 čis. 125 sb. z. a n.). Jest správné, že nároky na započtení poloviny nepojištěné doby podle zák. čis. 125/31 sb. z. a n. musí uplatniti pojištěnec sám. Nárok ten není však nárokem samostatným a nepřisluší zaměstnanci sám o sobě. Týž jest pouhou částí důchodu invalidního a starobního, musí býti tedy předem splněny podmínky pro výplatu tohoto důchodu a další zvláštní podmínky. Právě opomenutím žalované firmy se stalo, že žalobkyně nemohla prokázati, že jí zásadně vzešel nárok na starobní rentu. Ztráta zvýšení v důsledku započtení polovice nepojištěné doby jest jen další částí škody žalobkyně, jež rovněž jest v příčinné souvislosti se zaviněním žalované firmy. Když pak ža-

lobkyně zjistila, že nebyla vůbec přihlášena k pensijnímu pojištění, nelze ji zbavit nároku na náhradu této části škody proto, že nepodnikla kroky o přiznání, jež již od počátku byly bezvysledné.

Čís. 14632.

Závazek okresu (v Čechách) poskytnouti obci subvenci na stavbu mostu je rázu veřejnoprávního.

(Rozh. ze dne 18. října 1935, R I 1033/35.)

Podle tvrzení žalující obce zavázal se jí žalovaný okres přispívat k úhradě nyní ve zbytku zažalovaných nákladů stavby mostu. První soud jednáje odděleně o vznesené námitce nepřipustnosti pořadu práva tuto zamítl, shledav, že nešlo o veřejnoprávní poměr mezi dvěma samosprávnými svazky a že by okres jako nadřízený orgán zasahoval v hospodářství obce. Rekursní soud námitce vyhověl a žalobu zamítl. Důvody: Dle protokolu o schůzi okresní správní komise ve V. ze dne 29. října 1933 jednalo se již tehdy o formě financování stavby mostu okresem. Podle vyřízení zem. správy politické v P. ze dne 26. listopadu 1932 okresní správní komise ve V. považovala stavbu mostu za nutnou, by byla spojena síť okresních silnic v obou polovicích okresu v-ského a vytvořil se tak jednotný komunikační celek; žalovanému okresu povolilo ministerstvo veřejných prací výnosem z 21. prosince 1932 příspěvek na úpravu okresní silnice u téhož mostu v žalující obci. Vedle spojení dvou státních silnic tímto mostem hlavně se usnadnilo i spojení mezi několika okresními městy. Již z toho je viděti, že poskytnutí sporné subvence stalo se okresem u plnění jeho činnosti veřejnoprávní, ježto zřízení mostu, třebaž okres jej nestavěl, přec podporoval společný prospěch okresu a jeho obyvatelů, a nerozhoduje, že snad bylo mohlo město K. (žalobce) i bez subvence se strany okresu stavu provést (zák. čís. 125/27). Poskytnutí této subvence jest akt veřejnoprávní. Plnění takto převzaté bylo plněním závazku veřejnoprávního, a stejně aktem veřejnoprávním je zastavení dalšího placení toho příspěvku podle usnesení okresní správní komise z 27. listopadu 1928. Nejde tedy o nárok soukromoprávní, o kterém by soudy měly rozhodovati podle § 1 j. n., nýbrž o nárok, o kterém třeba rozhodovati v pořadí instancí správních.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nemůže býti o tom pochybnosti, že také veřejnoprávní svazky samosprávné, pokud jim zákon přiznává povahu samostatné právní osobnosti, mohou mezi sebou předsevzítí právní jednání k založení právních poměrů povahy soukromoprávní a že se tak může státi i mezi svazky navzájem nadřízenými, případně podřízenými. Než v souzeném případě nešlo o takové jednání k založení poměru soukromoprávního, protože oba svazky nevystupovaly jako osoby soukromého práva, nýbrž jako samosprávné úřady v této své vlastnosti a u výkonu veřejnoprávních